

Stockholm den 9 september 2022

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Mål nr FT 4281-22, Daniel Edencrona ./ Statens genom Pensionsmyndigheten, angående skadestånd

Daniel Edencrona har förelagts att yttra sig över statens svaromål (aktbilaga 70). Med anledning av detta får han anföra följande.

1 INLEDNING

1.1 Staten har i sitt svaromål angett att den vill ha svar på fyra frågor om hur Daniel Edencronas talan ska förstås innan staten kan utveckla grunderna för sitt bestridande. I det följande besvarar Daniel Edencrona de frågor som staten har ställt om hans talan. Dessa frågor gäller:

- i. vilken egendom som avses i käromålet,
- ii. vad orsaken till den ideella skadan är,
- iii. om förekomsten av en omsorgsplikt är en förutsättning för bifall till käromålet, samt
- iv. om Daniel Edencrona gör gällande att staten borde ha vidtagit samtliga i stämningsansökan angivna farereducerande åtgärder för att uppfylla sin omsorgsplikt.

2 ANGÅENDE FRÅGAN OM DANIEL EDENCRONAS EGENDOM

- 2.1 Daniel Edencronas talan grundar sig på ett påstående om att Pensionsmyndigheten har åsidosatt sin omsorgsplikt i förhållande till hans egendom – i stämmingsansökan benämnd ”premiepensionspengar” – och därmed överträtt hans egendomsskydd i Europakonventionen.
- 2.2 Staten anför att begreppet ”premiepensionspengar” är oklart och har begärt ett förtydligande om vad det är för egendom som hans talan avser. Staten har således begärt att Daniel Edencrona ska ange om han med egendom avser (i) den civilrättsliga fordran som han i egenskap av pensionssparare har mot staten, (ii) de faktiska medel med vilka Pensionsmyndigheten har köpt fondandelar för hans räkning eller (iii) fondandelarna i sig. (Se punkten 5.2 i svaromålet.)
- 2.3 Svaret på statens fråga är att det egendomsskydd som Daniel Edencrona grundar sin talan på omfattar samtliga dessa tre aspekter och att användningen av begreppet ”premiepensionspengar” i stämmingsansökan har varit avsedd att markera att egendomsskyddets omfattning ska bedömas med utgångspunkt från pensionsspararens perspektiv, snarare än en teoretisk begreppsanalys av vilka delar i premiepensionssystemet som kan betraktas som den enskildes egendom.
- 2.4 Av relevanta lagmotiv framgår att den enskildes premiepensionsrätt är att likställa med en civilrättslig fordran. Där anges även uttryckligen att premiepensionsrätten omfattas av egendomsskyddet. (Se prop. 1997/98:151 s. 400 ff. särskilt s. 401

där följande anges: ”Regeringens avsikt på denna punkt är entydig; genom systemets utformning skall 2 kap. 18 § regeringsformen [*nuvarande 2 kap. 15 § regeringsformen, vår anm.*] vara tillämplig för rätten till premiepension”.)

- 2.5 Dessa uttalanden kan inte förstås på det sättet att egendomsskyddet enbart omfattar den civilrättsliga fordran i sig och inte vad den i praktiken avser, alltså premiepensionspengarna. Premiepensionspengarna är de tillgångar som fordran avser, dvs. de medel som Pensionsmyndigheten på uppdrag av den enskilde placerar i olika värdepappersfonder och efter sådan placering själva fondandelarna. Om dessa inte omfattades av egendomsskyddet skulle skyddet urholkas och inte ha något reellt innehåll. Det egendomsskydd och den omsorgsplikt som Daniel Edencronas talan grundar sig på innefattar därför samtliga dispositioner som Pensionsmyndigheten gör och som påverkar värdet av hans premiepensionsrätt.
- 2.6 Daniel Edencrona använder i stämningsansökan begreppet premiepensionspengar och att det är hans premiepensionspengar som har flyttats obehörigen eftersom det speglar hur systemet är tänkt att fungera och dessutom är så Pensionsmyndigheten använder begreppet. I Pensionsmyndighetens kommunikation med pensionsspararna används begreppet premiepensionspengar frekvent (en sökning utförd 30 juni 2022 visade att ”premiepensionspengar” används på Pensionsmyndighetens hemsida på fler än 60 ställen). Pensionsmyndigheten anger vid otaliga av dessa tillfällen att det är ”dina” (dvs. pensionsspararens) medel såsom i två exempel från

Pensionsmyndighetens hemsida nedan (se bilaga 1 och bilaga 2 för utskrifter av dessa undersidor).

Fram till din pension är dina premiepensionspengar placerade i fonder i en fondförsäkring.

Om du vill kan du göra ett eget val i premiepensionen. Valet innebär att du väljer hur dina premiepensionspengar ska placeras. Du kan välja som mest fem olika fonder och sätta ihop din egen fondportfölj. Du kan när som helst välja att ändra fördelningen

2.7 Sammanfattningsvis anser Daniel Edencrona att egendomsskyddet omfattar transaktioner med hans premiepensionspengar som påverkar värdet på hans premiepensionsrätt.

3 ANGÅENDE FRÅGAN OM ORSAKEN TILL DANIEL EDENCRONAS IDEELLA SKADA

3.1 Staten anser vidare att Daniel Edencronas talan är oklar i fråga om vad som har orsakat den ideella skadan och när i tiden som skadan har uppstått. Staten har härvid bett om ett förtydligande om det är fondbytet i sig som är orsaken till skadan eller om det är fondbytet i förening med brottsligheten i Falcon Funds-härvan och den därtill medföljande värdeminskningen av Daniel Edencronas premiepensionsrätt som har orsakat skadan. Staten har också frågat om värdeminskningen på Daniel Edencronas premiepensionsrätt utgör en förutsättning för talan. (Se punkterna 5.3–5.8 i svaromålet.)

3.2 Daniel Edencrona får härvid förtydliga att den ideella skadan har orsakats av den rättighetsöverträdelse som han har gjort gällande. Rättighetsöverträdelsen består i att Pensionsmyndigheten har åsidosatt den omsorgsplikt som den har haft i förhållande till

Daniel Edencronas egendom. Åsidosättandet av omsorgsplikten har bestått i att Pensionsmyndigheten haft ett system och rutiner avseende fondbytesblanketterna som har varit utformade på ett sådant sätt att de inneburit en betydande risk för obehöriga transaktioner. I och med att denna risk materialiserades – genom den obehöriga flytten av Daniel Edencronas premiepensionspengar – fullbordades rättighetsöverträdelsen.

- 3.3 Förekomsten av brottslighet i Falcon Funds-härvan samt den därtill medföljande värdeminskningen av Daniel Edencronas premiepensionsrätt saknar därmed betydelse för frågan om det har skett en överträdelse. Dessa omständigheter utgör således inte nödvändiga förutsättningar för bifall till käromålet. Omständigheten att åsidosättandet av omsorgsplikten fick till följd att Daniel Edencrona utsattes för grov kriminalitet har dock, enligt honom, betydelse för bedömningen av den ideella skadans *storlek*.
- 3.4 Det bör i sammanhanget noteras att ersättning för annan ideell skada vid konventionsöverträdelse som utgångspunkt bedöms på ett likartat sätt som kränkingsersättning vid brott (se prop. 2017/18:7 s. 32 och 38–39). Daniel Edencrona vill därför hänvisa till att kränkingsersättning, i motsats till ersättning för personskada, inte avser de efterföljande reaktionerna på gärningen utan tar primärt sikte på den ansvarsutlösande gärningen och den kränkning som därigenom uppkommer, även för det fall den angripne inte uppfattat eller förstått angreppet (se NJA 2007 s. 540).
- 3.5 Det är alltså i och med att rättighetsöverträdelsen fullbordades, dvs. när den obehöriga flytten genomfördes, som staten har

ådragit sig skadeståndsskyldighet för ideell skada gentemot Daniel Edencrona. Detta gäller även om han då inte hade kännedom om den. Frågan om hur skadeståndet ska bestämmas får bedömas enligt de grunder som numera kommer till uttryck i 5 kap. 8 § skadeståndslagen.

4   ANGÅENDE FRÅGAN OM OMSORGSPLIKTEN

- 4.1   Staten har även önskat ett förtydligande avseende frågan om Daniel Edencronas uppfattning är att förekomsten av en sådan omsorgsplikt som görs gällande i stämmingsansökan utgör en förutsättning för bifall till käromålet.
- 4.2   Grunden för Daniel Edencronas talan är att staten har åsidosatt den omsorgsplikt som han gör gällande att staten har haft i förhållande till hans egendom. Förekomsten av statens omsorgsplikt är således en förutsättning för bifall till käromålet.
- 4.3   Det kan tilläggas att Daniel Edencrona inte delar uppfattningen att statens positiva skyldigheter i den uppkomna situationen har varit begränsade till att utreda eventuell brottslighet samt att tillhandahålla rättsmedel som möjliggör för den enskilde att tillvarata sin rätt mot den eller de som gjort sig skyldig till brottsligheten. Daniel Edencrona får härvid hänvisa till vad han tidigare anfört angående förekomsten av omsorgsplikten och dess omfattning (se avsnitt 5.2 i stämmingsansökan).

5 ANGÅENDE FRÅGAN OM DE FAREREDUCERANDE ÅTGÄRDerna

- 5.1 Staten har slutligen anfört att det är oklart om Daniel Edencrona menar att samtliga av honom i stämningsansökan angivna farereducerande åtgärder borde ha vidtagits för att staten ska anses ha uppfyllt sin omsorgsplikt eller om det hade varit tillräckligt att endast en av dessa åtgärder hade vidtagits (se punkterna 5.13–5.16 i svaromålet).
- 5.2 Daniel Edencrona är av uppfattningen att Pensionsmyndighetens system och rutiner avseende fondbytesblanketterna har varit utformade på ett sådant sätt att de inneburit en betydande risk för obehöriga transaktioner. Om tingsrätten instämmer i denna bedömning är det tillräckligt för slutsatsen att staten har åsidosatt sin omsorgsplikt och att det därmed har förekommit en överträdelse av Daniel Edencronas egendomsskydd enligt Europakonventionen.
- 5.3 Härutöver har Daniel Edencrona i stämningsansökan angett ett antal exempel på åtgärder som varit möjliga för Pensionsmyndigheten att vidta för att lämpligt reducera faran eller risken för den obehöriga flytten av Daniel Edencronas premiepensionspengar (se avsnitt 5.3 i stämningsansökan).
- 5.4 Daniel Edencrona får förtydliga att hans talan inte ska förstås på det sättet att han gör gällande att det enda sätt som Pensionsmyndigheten kunde uppfyllt sin omsorgsplikt på hade varit att vidta just dessa åtgärder. Daniel Edencrona vidhåller sin uppfattning att det inte kan ankomma på honom att i detalj ange vilka åtgärder som Pensionsmyndigheten borde ha vidtagit.

Genom att ange dessa exempel har han dock velat påvisa att det har funnits konkreta åtgärder som varit möjliga och lämpliga för Pensionsmyndigheten att vidta för att reducera faran eller risken för den obehöriga flytten av hans premiepensionspengar. Det är dock inte en förutsättning för ett bifall till hans talan att tingsrätten bedömer att just dessa åtgärder borde ha vidtagits.

Som ovan,

Paula Röttorp

Lisa Hyder

Erik Scherstén

[Logga in](#)[Start](#) > [Förstå din pension](#) > [Så fungerar pensionen](#) >

Premiepensionen när du går i pension

Fram till din pension är dina premiepensionspengar placerade i fonder i en fondförsäkring. När du går i pension kan du själv välja att ha kvar dina pengar i fondförsäkringen eller byta till en så kallad traditionell försäkring.

Fondförsäkring innebär att pengarna är investerade i upp till fem valfria fonder eller i statens förvalsalternativ AP7 Såfa. Värdet på premiepensionen varierar med värdet i dina fonder.

Väljer du att byta till traditionell försäkring tar Pensionsmyndigheten över förvaltningen av kapitalet och du får ett garanterat belopp utbetalat till dig varje månad så länge du lever.

Viktigt att tänka på kring byte

Har du fondförsäkring kan du när som helst byta till traditionell försäkring. När du en gång valt till traditionell försäkring kan du däremot inte byta tillbaka till fondförsäkring.

Om du vill att variationerna i dina utbetalningar ska vara små, bör du ha en större del av din premiepension placerad i räntefonder eller välja traditionell försäkring. Kan du däremot tänka dig större variationer i premiepensionsutbetalningarna i utbyte mot möjlighet till en större värdeutveckling, kan en större del placeras i aktiefonder.

[Mer om AP7 Såfa](#) >

Faktablad

 [Traditionell försäkring](#) (pdf, 100kB)

 [Fondförsäkring vid pensionering](#)

 [Traditionell försäkring vid pensionering](#)

 [Så byter du från fondförsäkring till traditionell försäkring](#)

 [Förvaltning av traditionell försäkring](#)

 [Kollektiv konsolideringsnivå visar förhållandet mellan tillgångar och värde](#)

 [Aktuella uppgifter för traditionell försäkring 2022](#)

 [Belopp för traditionell försäkring perioden 2021-2009](#)

[Sammanfattning](#)

Samråd

När du går i pension kan du välja att ha kvar dina premiepensionspengar i fondförsäkring eller byta till traditionell försäkring.

I fondförsäkring är pengarna investerade i valfria fonder eller i statens förvalsalternativ AP7 Såfa.

I traditionell försäkring tar Pensionsmyndigheten över förvaltningen av dina pengar.

Har du en gång bytt från fondförsäkring till traditionell försäkring kan du inte byta tillbaka.

Uppdaterad 9 maj 2022

MYNDIGHETEN

[Logga in](#)[Start](#) > [Förstå din pension](#) > [Välj och byt fonder](#) >

Ditt premiepensionsval och stöd för fondval

Premiepensionen är den del av din allmänna pension som är placerad i fonder. Viktigast för hur stor din slutliga premiepension kan förväntas bli är vilken avgift du betalar, under hur lång tid du sparar och vilken risknivå du väljer. Aktier är förknippade med högre risk och räntor med lägre risk.

Om du vill kan du göra ett eget val i premiepensionen. Valet innebär att du väljer hur dina premiepensionspengar ska placeras. Du kan välja som mest fem olika fonder och sätta ihop din egen fondportfölj. Du kan när som helst välja att ändra fördelningen mellan dina fonder eller byta till andra fonder. Det kostar ingenting att välja fonder för din premiepension.

Om du inte vill göra ett eget val kan du stanna kvar i det statliga förvalsalternativet AP7 Såfa.

[Mer om AP7 Såfa](#) >[Så fungerar fondbyte](#) >

Din premiepension i orange kuvertet

Varje år skickar Pensionsmyndigheten ut ett orange kuvert med årsbesked om din allmänna pension. Där hittar du information om hur din premiepension är placerad.

När du får kuvertet för första gången får du reda på hur du går till väga om du vill göra ett fondval.

[Mer om orange kuvert](#) >[Vad innebär fondsparande i premiepensionen?](#) >

- + [Risk är också en möjlighet](#)
- + [Fondavgiften påverkar din pension](#)
- + [Spartiden har betydelse](#)
- + [Tänk hela pensionen](#)
- + [Du kan välja hållbara fonder](#)
- + [Ditt fondval i tre steg](#)

Sök och jämför fonder

Du kan söka och jämföra premiepensionsfonder som ingår i vårt fondtorg för att kunna göra val för din premiepension.

[Sök och jämför fonder ›](#)

Har du frågor om fondval?

[Vanliga frågor om premiepensionsfonder och fondbyte ›](#)

Uppdaterad 12 april 2021